

СТАНОВИЩЕ

**на член на научно жури, определено със Заповед № 487, 12.07.2021 г.
на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър”
относно дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор на
науките”**

Изготвил становището: доц. д-р Виржиния Живкова Иванова, катедра „Икономика“, на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“, област на висшето образование – „Социални, стопански и правни науки, професионално направление – „Икономика“, научна специалност- „Световно стопанство и международни икономически отношения“.

Автор на дисертационния труд: д-р Радослав Харабин докторант в професионално направление 3.7. „Администрация и управление“, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“.

Тема на дисертационния труд: „Функционално-прагматична теория на кризисния мениджмънт-организационни и финансови аспекти. Полският казус в териториалното прилагане.“

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър” № 487/ 12.07.2021 г.

1.Общо представяне и характеристика на дисертационния труд, актуалност и значимост на темата.

Дисертационния труд е с обем от 253 страници и се състои от въведение, четири глави, заключение, библиография и списък на графики, чертежи и карти. Изложението включва 12 фигури, 5 таблици и 2 схеми. Съдържанието на отделните глави е разпределено в под радели, като в края на всяка глава са направени конкретни обобщения и изводи от автора. Списъкът с използвана литература се състои от 335 заглавия на български, полски и английски език, включително 150 международни и полски правни акта, 63 монографии и части от колективни трудове, и 31 статии в специализирани списания.

Избраната тема за дисертационен труд е актуална и значима предвид важността на управлението на кризи в дадена страна и в частност в Полша, правното регулиране на този процес, инвестициите, персоналът, приложението и управлението на кризите. Проблемите, свързани с финансирането на системата за управление на кризи и адекватното приложение на законовите регулации в този процес допълнително показват актуалността на тази тема и практическото и адаптиране като научен труд на автора.

Във въведението, след кратко обосноваване на актуалността на темата, се формулират обектът, предметът, целта, задачите, методите и ограниченията на изследването, изследователските хипотези, както и структурата на изложението в отделни четири глави.

Очертани са следните **проблеми на изследване** в дисертационния труд:

- Основният изследователски проблем на дисертационния труд са организационните и финансови аспекти при управлението на кризи в Полша, функционалната интерпретация на правните норми и практики на органите, отговорни за реализацията на този процес и отклоненията от нормативния модел за управление на кризи;
- анализиране на възможността за релационен и функционален подход към управлението на кризи;
- организационните структури и тяхното финансиране от нормативна гледна точка при управлението на кризи;
- анализ на проблема как едни и същи организационни и финансови аспекти трябва да се разбират в прагматична перспектива;
- анализ на въпросите за възможностите да се наблюдават значителни отклонения в нормативната и прагматична интерпретация на управлението на кризи, използвайки релативно отношение към стандартите и практиките.

Основната авторова теза и хипотези.

Основната изследователска хипотеза на дисертационния труд е теорията за управление на кризи, разработена въз основа на функционалната интерпретация на правните разпоредби и практиката на управление на този процес в Полша, като изследванията на автора ще дадат по-широк от нормативния обхват анализ и практико-приложни обобщения и решения, както и нови източници за финансиране на управлението на кризи.

Допълнително е изяснено, че целта на дисертационния труд е верификация на следните работните хипотези:

- съществуваща възможност за неантиномичност в присъствието на релационна и антропоцентрична типологизация на безопасността и риска, които са базирани на методологията на функционалния прагматизъм;
- невъзможността да се установи пълният обхват на институциите и източниците на финансиране на управлението на кризи в Полша единствено въз основа на нормативния критерий за описание на управлението на кризи, води до

необходимост от допълване на изследването с прагматичен подход към въпроса;

- методът на организацията на териториалната структура за управление на кризи, нейното функциониране и направените разходи могат да бъдат определени чрез анализ на разработените под нормативни законодателни документи;
- чрез функционалното съпоставяне на нормативните документи и практическите дейности и отклонения в техните релации, може да се създаде релационен модел на управление на кризи, чиято стойност да се свърже както с когнитивната сфера на областта на управление, така и с неговата полезност за публичната администрация.

Изследователските задачи, които автора поставя в дисертационния труд са: представяне на теоретичните основи на функционалния прагматизъм в адаптацията на управленските проблеми в публичната администрация; представяне на нормативната рамка на организацията на системата за управление на кризи в Полша; представяне на прагматичните аспекти на управлението на кризи в Полша; анализ на нормативната и прагматична рамка на финансирането на системата на управление на кризи в Полша и анализ на нормативната, и прагматична рамка на организацията на системата за управление на кризи в Полша.

Методология на изследването.

В изследването се прави анализ на организационните и финансови аспекти на нормативното и практическото измерение на управлението на кризи в Полша при реализацията му на терен. За целта са използвани главно текстове, разработени от публичната администрация, финансови отчети, протоколи от срещи на екипи за управление на кризи, доклади за безопасност и др. В дисертационния труд се прилага методологията на функционалния прагматизъм, която предполага функционален модел на систематизация на знанията за изследваните явления. Също така се използват и идиографски изследвания, модел за заключения чрез непълна енумерационна индукция и сравнителни методи.

Описани са **ограниченията на обхвата на проучването**, което фокусира дисертационния труд до определените обект и предмет на анализ, а от там и целта, задачите и защитаваната авторова теза.

В **заключението** се синтезират крайните резултати от проведеното научно изследване.

Авторът познава добре и използва коректно **специализираната литература** по темата, която се състои от 335 заглавия на български, полски и английски език, включително 150 международни и полски правни акта, 63 монографии и части от колективни трудове, и 31 статии в специализирани списания.

2. Оценка на научните и научно-приложни резултатите и приноси.

Справката за приносите отразява получените резултати от изследването с теоретичен, научно-приложен, методологически и практически характер. Авторът е извел:

- **5 теоретични приноси**, които смятам, че напълно отговарят, обобщават и доразвиват теориите за организационните и икономическите аспекти на системата за управление на кризи като цяло и в частност в Полша;
- **3 методологични приноса**, при които е разработен универсален–сферичен модел за анализ на човешката дейност, свързан с управлението на обществената безопасност на държавата. Този модел е доказано полезен инструмент за систематизиране на социалните явления и може да бъде адаптиран и към теоретизирането на други области на човешката дейност. Също така е доказано че категорията релации може да бъде основна спрямо категорията процес и субстанция но и полезността на този тип решения в социално-икономическите изследвания;
- **7 практически приноса**, които оценявам най-високо, тъй като могат да бъдат прилагани в полза на управлението на кризи в дадена държава. В най-общ вид мога да ги обобщя като приноси, при които са установени начините за организиране на структурата и финансирането на управлението на кризи с описание на моделни практически решения на актуалните проблеми на системата за управление на кризи в Полша. Показани и обосновани са препоръките за преминаване от класическа към базирана на задачи, форма на бюджетиране в местните звена на публичната администрация, като автора доказва, че това би улеснило идентификацията и реализацията на задачите в областта на управлението на кризи. Също така са посочени нормативни пропуски в полската система за управление на кризи, чието попълване е необходимо, за да се увеличи ефективността на организацията на антикризисните мерки. Препоръчани са насоки за разработване на методи за разпределяне на компетенциите за функционирането на отделни организации от системата за управлението на кризи в Полша. Авторът е стигнал и до изводите, че предвид нормативните ограничения на финансирането на управлението на кризи на местно равнище може да се предприемат сътрудничества със сектора на частните фирми въз основа на

споразумения, както и препоръки по отношение на прилагане на трансформации на звената в публичните администрации, предприятията и комуналните предприятия.

Считам, че направените изследвания и предложените модели и анализи ще бъдат полезни за науката и апробирани в практиката.

Давам положителна оценка за научните и научно-приложни резултати и приноси.

3. Оценка на публикациите по дисертацията.

Авторът има достатъчно самостоятелни публикации и богата публикационна дейност като цяло и в частност, като основни части на дисертационния труд, а именно: 4 монографии, 8 глави от монографии, 8 статии в научни списания.

Представени са 12 цитирания на автора.

Давам положителна оценка за публикационната и научна дейност на докторанта, свързана с популяризирането на резултатите от дисертационния труд.

4. Оценка на автореферата.

Авторефератът дава достатъчно пълна представа за структурата, целите, задачите, съдържанието, резултатите, публикационна дейност и приносните моменти от проведеното изследване и разработен научен труд.

Оценявам положително така, представения автореферат.

6. Критични бележки и препоръки по дисертационния труд.

Бих препоръчала да се прецизират текстовете на представените материали (в това число и автореферата) от технически, правописни и стилистични пропуски и грешки.

Изброените приноси е можело да се систематизират и обобщят, предвид, че някои от тях припокриват или доразвиват предходни обобщения на автора..

Препоръчвам на докторанта да популяризира своите научни резултати като публикации в индексирани списания като Scopus, Web of Science и др.

Препоръките и бележките по никакъв начин не намаляват положителната ми оценка към дисертационния труд и направените изследвания и приносни резултати. Нещо повече, дисертацията е добре оформен научен труд от изследването на актуален научен проблем, за организационните, финансови и икономическите аспекти на системата за управление на кризи като цяло и в частност в Полша.

7. Заключение.

Представеният дисертационния труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р. България, Правилника за неговото прилагане Правилника за организацията и провеждането на конкурси за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности във Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“.

Това ми дава основание да дам положителна оценка на дисертационния труд и да предложа на уважаемите членове на Научното жури да гласуват за присъждане на образователна и научна степен „доктор на науките“ по докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“.на д-р Радослав Харабин.

02.08.2021 г.

Изготвил становището:

гр. Варна

(доц. д-р Виржиния Иванова)